

7. Міжнародний пакт про економічні, соці-альні і культурні права: Пакт від 19 жовтня 1973 р. Верховна Рада України. Законодавство України URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995\\_042](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042).

8. CESCR General Comment No. 14: The Right to the Highest Attainable Standard of Health (Art. 12). URL: <https://www.refworld.org/pdfid/4538838d0.pdf>.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-78>

## **SPECIFIC PROBLEMS OF PENALIZATION OF MILITARY CRIMINAL OFFENCES**

### **ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПЕНАЛІЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ**

**Yasenytskyi Yu. I.**

*Applicant  
Donetsk State University  
of Internal Affairs  
Kropyvnytskyi, Ukraine*

**Ясеницький Ю. І.**

*здобувач  
Донецький державний університет  
внутрішніх справ  
м. Кропивницький, Україна*

Пеналізація кримінальних правопорушень є невід’ємною складовою кримінально-правової політики, оскільки саме визначення та встановлення співрозмірних суспільній небезпечності протиправного діяння видів та розмірів покарань, а також конструювання ефективних санкцій є основним способом реалізації завдань, поставлених перед кримінальним законодавством. В умовах воєнного стану кількісний показник військових кримінальних правопорушень змінився у негативний бік, що зумовлено низкою об’єктивних чинників та ставленням осіб до встановленого порядку несення військової служби. Як видається, значний відсоток таких чинників також зумовлений потребою у перегляді видів та розмірів покарань, які можуть бути призначені за вчинення таких суспільно небезпечних діянь. Отже, очевидним висновком є необхідність у проведенні вторинної пеналізації військових кримінальних правопорушень.

Окремі кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки, передбачені нормами Особливої частини кримінального законодавства також є такими, що потребують перегляду та уточнення. Здебільшого це

стосується тих ознак, які вважаються «оціночними», тобто такими, що можуть по-різному тлумачитись як під час встановлення обставин кримінального правопорушення, так і судами на етапі судового розгляду. Беззаперечно, відсутність законодавчих роз'яснень у кримінальному законодавстві щодо таких ознак негативно впливає на розвиток кримінально-правової політики та правозастосовчої практики, а також порушує принцип правової визначеності, що може мати наслідком застосування до осіб неефективних кримінально-правових заходів.

Негативним фактором є відсутність узагальненої судової практики або роз'яснень суду щодо більшості кваліфікуючих та особливо кваліфікуючих ознак, зокрема таких як спричинення тяжких наслідків та вчинення інших насильницьких дій щодо начальника, характер знущання або глумлення над військовослужбовцем. Необхідно відзначити, що науково-практичні коментарі до національного кримінального законодавства, хоча і надають роз'яснення щодо вказаних ознак (або відсилають до коментаря інших кримінально-правових норм, в яких передбачено аналогічні кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки), проте вони дещо відрізняються, що призводить до суддівського суб'єктивізму. Отже, така ситуація, із урахуванням того, що за наявності вказаних ознак особа нестиме посилену кримінальну відповідальність, має бути оцінена як негативна та деструктивна із огляду на потребу у підвищенні якості захисту суспільних відносин, пов'язаних із несенням військової служби.

Після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну до кримінального законодавства було внесено низку змін, що відбувалось певною мірою безсистемно. Це призвело, по-перше, до порушення взаємозв'язку між нормами Загальної та Особливої частин, по-друге, частково негативно вплинуло на реалізацію традиційних принципів кримінального права. Щодо військових кримінальних правопорушень також необхідно відзначити, що удосконалення відповідних норм має враховувати актуальні тенденції у цій сфері. Як видається, однією із основних причин, які зумовлюють хаотизацію змін та доповнень, котрі вносяться до національного кримінального законодавства є порушення принципів та правил правотворчої діяльності, відсутності комплексної оцінки курсу подальшого розвитку кримінально-правової політики із урахуванням сучасних умов.

У цьому контексті доцільно ще раз звернути увагу на потребу у забезпеченні посиленого контролю за криміналізацією та пеналізацією протиправних діянь, встановлення доцільності та наявності всіх

традиційних підстав для внесення змін та доповнень до національного кримінального законодавства. Одним із способів забезпечення наступальності та послідовності застосування до осіб засобів правового впливу є встановлення можливості декриміналізації окремих суспільно небезпечних діянь та, наприклад, віднесення їх до категорії адміністративних правопорушень за умови, якщо вони не є поширеними або взагалі такі норми є «мертвими».

Таким чином, проведене дослідження надало підставу для констатації, що на сьогоднішній день види та розміри покарань, які можуть призначатись за військові кримінальні правопорушення потребують удосконалення. Вказане може стосуватись скорочення видів покарань, передбачених альтернативними санкціями, відмови від застосування до військовослужбовців покарання у виді пробаційного нагляду (та, взагалі, перегляд можливості відмови від пробаційного нагляду як виду покарання, а також віднесення останнього до заходів альтернативного кримінально-правового впливу); доповнення санкцій кримінально-правових норм, в яких встановлено кримінальну відповідальність за військові кримінальні правопорушення таким покаранням як арешт, із урахуванням того, що воно може бути призначене виключно військовослужбовцям. Окремою проблемою, яка має бути вирішена є систематизація видів та розмірів покарань, які можуть бути призначені за кримінальні правопорушення, які мають еквівалентну суспільну небезпечність, а також забезпечення поступового використання видів покарань за ступенем їх суворості, а також відповідно правилам та послідовності, передбаченим ст. 51 КК України.